

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2020-2021

6 JANUARI 2021

Verslag van het Administratief Arrondissement Brussel-Hoofdstad over het jaar 2019: uiteenzetting door de heer Jozef Ostyn, Vice-Gouverneur

SAMENVATTEND VERSLAG

uitgebracht namens de Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers gekozen in het Brussels hoofdstedelijk gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement door mevrouw Els Rochette (VGC) en mevrouw Annabel Tavernier (Vlaams Parlement)

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

VGC: de heer Fouad Ahidar, voorzitter, de heer Jan Busselen, mevrouw Bianca Debaets, mevrouw Carla Dejonghe, de heer Pepijn Kennis, de heer Dominiek Lootens-Stael, mevrouw Els Rochette, de heer Arnaud Verstraete, de heer Mathias Vanden Borre, de heer Guy Vanhengel, mevrouw Khadija Zamouri

Vlaams Parlement: de heer Stijn Bex, mevrouw Hannelore Goeman, de heer Jan Laeremans, mevrouw Annabel Tavernier, de heer Karl Vanlouwe, mevrouw Els Sterckx

De Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement hadden op woensdag 6 januari 2021 een gezamenlijke vergadering met de heer Jozef Ostyn, Vice-Gouverneur, over het “Verslag van het Administratief Arrondissement Brussel-Hoofdstad over het jaar 2019”

1. Toelichting door de heer Jozef Ostyn, vice-gouverneur

Eerst en vooral maak de heer **Jozef Ostyn, vice-gouverneur** graag van de gelegenheid gebruik om u allen mijn beste wensen aan te bieden voor het nieuwe jaar. En ik wil u ook danken voor de uitnodiging om met u van gedachten te wisselen over het jaarlijkse verslag over de toepassing van de bestuurstaalwetgeving in de Brusselse lokale besturen.

Zoals de meesten onder u weten belast de bestuurstaalwetgeving de vice-gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad met het toezicht op de toepassing van deze wetgeving in de Brusselse lokale besturen. Concreet betekent dit dat alle beslissingen van de Brusselse gemeente- en OCMW-besturen die betrekking hebben op de aanwerving, toelating tot de stage, benoeming of bevordering van personeel moeten worden voorgelegd aan de vice-gouverneur om door hem te worden getoetst op hun conformiteit met de bepalingen van de bestuurstaalwet. Wanneer deze beslissingen niet conform de wet zijn, kan de vice-gouverneur deze schorsen. In geval van schorsing kan het lokale bestuur de desbetreffende beslissing intrekken of herbevestigen. In dat laatste geval komt het aan de hogere voogdij-overheid (de gewestregering voor de gemeenten en het Verenigd College van de GGC voor de OCMW's) toe om de geschorste en herbevestigde beslissing al dan niet te vernietigen.

De spreker herhaalt dit alles hier om aan te geven dat zijn toezicht en schorsingsbevoegdheid beperkt zijn tot de beslissingen van de gemeenten en OCMW's. Hij oefent geen toezicht uit op de personeelsbeslissingen van de gewestelijke overheden, de gemeenschapscommissies, de gemeenschappen of de federale staat. Ook de personeelsbeslissingen van bv. de lokale politiezones en de openbare ziekenhuizen vallen niet (meer) onder zijn toezicht. Zij vallen wel onder het tweetaligheidsregime van de lokale besturen, maar hun personeel wordt niet (meer) aangeworven via beslissingen van één gemeente- of OCMW.

Naast het toezicht op de personeelsbeslissingen van de lokale besturen, belast de bestuurstaalwet de vice-gouverneur ook met de taak om bemiddelend op te treden bij klachten van burgers over inbreuken op die wet. Die bemiddelingsbevoegdheid inzake klachten geldt wel ten aanzien van alle overheden en overheidsdiensten die onderworpen zijn aan de bestuurstaalwetgeving (uiteraard voor zover ze werkzaam zijn in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad) en dus zowel voor lokale, gewestelijke of federale diensten en instellingen.

Het jaarverslag is een traditie begonnen door de heer Hugo Nys, vice-gouverneur van 1995 tot 2010. Na zijn vertrek werd dit verdergezet door zijn plaatsvervanger, Jean Clément, en sinds 2012 door de vice-gouverneur. Uiteraard is dat jaarverslag – evenals de werking waarover het verslag uitbrengt – slechts mogelijk dankzij de inzet van de kleine maar efficiënte ploeg van medewerkers.

Er zijn 4 belangrijke knelpunten en aandachtspunten uit het jaarverslag. Een eerste knelpunt is het nakomen door de gemeente- en OCMW-besturen van hun wettelijke verplichting om alle relevante personeelsbeslissingen voor te leggen aan de vice-gouverneur. Dit is reeds van bij

het begin een uitdaging geweest. De eerste vice-gouverneur heeft veel inspanningen geleverd opdat alle relevante personeelsbeslissingen zouden worden voorgelegd. Uiteraard zette de huidige vice-gouverneur die inspanningen voort. In 2013 (en ook in 2014) ontving zijn dienst voor de eerste keer sinds haar ontstaan in 1995 beslissingen vanwege alle 19 Brusselse gemeentebesturen en alle 19 OCMW-besturen.

Maar in de loop van 2015 begonnen er zich opnieuw problemen voor te doen met OCMW-besturen die hun beslissingen niet meer doorstuurden. Het ging overigens niet in alle gevallen om gevallen van onwil. Dankzij contacten, overleg, herhaaldelijk aandringen en – in enkele gevallen – ook na een interventie vanwege de bevoegde ministers van het Verenigd College, konden de problemen met bijna alle OCMW-besturen – op één na – in de loop van de vorige legislatuur opgelost worden.

In de loop van 2020 doken er opnieuw problemen op bij een aantal bijkomende OCMW-besturen die hun beslissingen niet meer doorstuurden. Gelukkig kon dit ondertussen ook alweer in bijna alle gevallen rechtgezet worden. Maar het toont aan dat hier blijvende aandacht vereist is. En voor besturen die manifest weigeren hun wettelijke verplichting na te komen (zo is er op dit moment ten minste één) zal de interventie van de bevoegde ministers essentieel zijn.

Overigens stelt de spreker vast dat ook bij vele besturen die wel hun beslissingen voorleggen bepaalde beslissingen of delen van beslissingen door de mazen van het net glippen en niet doorgestuurd worden. Al is het wel zo dat er in de laatste jaren met meer lokale administraties een goed contact werd ontwikkeld en dat er hier en daar wel degelijk inspanningen worden geleverd om een correcte en volledige informatiedoorstroming te verzekeren. En met heel wat lokale administraties, die goed georganiseerd zijn, zijn er ook nooit problemen geweest op dit vlak. Op dit vlak – zoals op vele domeinen – verschilt de situatie van gemeente tot gemeente.

Het aantal voorgelegde beslissingen kent trouwens – als men het over de voorbije 18 jaar (sinds de politiehervorming) bekijkt – een duidelijk stijgende tendens. Het schommelt de laatste jaren tussen 3.000 en 3.500 per jaar, terwijl het in de jaren na de eeuwwisseling tussen de 2.000 en 2.500 schommelde.

Het tweede knelpunt – en wellicht het meest fundamentele: het feit dat bij veruit de meerderheid van de personeelsbeslissingen de bestuurstaalwet niet gerespecteerd wordt.

De bestuurstaalwet bepaalt dat alle personeelsleden van de lokale besturen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (met uitzondering van een aantal categorieën) individueel tweetalig moeten zijn en voor hun aanwerving in het bezit moeten zijn van het brevet of de brevetten van kennis van de andere landstaal die relevant zijn voor hun taalrol en functie. Verder bepaalt de wet dat alle leidinggevende functies vanaf een bepaald niveau paritair moeten worden ingevuld door personeelsleden van de beide taalgroepen en dat er een minimum-vertegenwoordiging moet zijn van beide taalgroepen over het geheel van het personeel.

In 2019 werd in slechts 625 van de 3.123 voorgelegde beslissingen de bestuurstaalwet gerespecteerd, d.w.z. in 20% van de gevallen. Dat percentage schommelt uiteraard van jaar tot jaar. Over de laatste 10 jaar lag het gemiddelde op 23,4%. Er is dus zeker geen verbetering te bespeuren, eerder een geleidelijke achteruitgang.

In de overgrote meerderheid van de gevallen waarin de wet niet wordt gerespecteerd is dit omdat de betrokken persoon niet over het vereiste taalbrevet beschikt. In slechts 40 gevallen ging het in 2019 om het niet-respecteren van de pariteit op leidinggevend niveau, al zijn er ook een beperkt aantal gevallen waarin de wet op beide criteria werd geschonden.

Het meest fundamentele en omvangrijke probleem is dus dat de grote meerderheid van het personeel dat door de gemeenten en OCMW's wordt aangeworven niet over het vereiste taalbrevet beschikt en dus niet voldoet aan de wettelijke voorwaarden. Voor zover de lokale besturen dit proberen te rechtvaardigen, doen zij dit – zoals u allen ook wel weet – door te stellen dat zij geen tweetalige personeelsleden kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Wetenschappelijk onderzoek, o.a. in het kader van de taalbarometer, lijkt inderdaad aan te geven dat er in Brussel een nijpend en zelfs toenemend tekort is aan mensen die beide bestuurstalen beheersen. Maar dat maakt uiteraard de zaak niet van de burger die in Brussel niet correct in zijn of haar taal geholpen wordt door een overheidsdienst en het verandert ook helemaal niets aan de verplichting van de overheid om de wet terzake na te leven.

De vice-gouverneur gaat, net zoals zijn voorganger, niet over tot schorsing van een contractuele aanstelling van een persoon die niet over het vereiste taalbrevet beschikt wanneer het gaat om een tijdelijke contractuele aanstelling van korte duur. Het gaat hier in hoofdzaak om tijdelijke vervangingscontracten. Het aantal van dergelijke “getolereerde” beslissingen is vrij substantieel: 669 in 2019 of zo'n 21,4% van alle beslissingen.

Het totale aantal schorsingen bedroeg in 2019 1.829, wat overeenstemt met bijna 60% van de voorgelegde besluiten. Zoals in voorgaande jaren werden de geschorste beslissingen doorgaans herbevestigd door het betrokken lokaal bestuur. Er werden in 2019 geen geschorste, maar herbevestigde beslissingen vernietigd door de hogere voogdijoverheid.

Het jaarverslag maakt sinds een aantal jaren ook melding van het aantal taalbrevetten dat de spreker ontvangt voor personeelsleden die eerder aangeworven werden zonder taalbrevet. Het is inderdaad zo dat verschillende lokale besturen hun personeelsleden stimuleren om zich na hun aanwerving alsnog in regel te stellen door het vereiste taalbrevet te behalen en met sommige lokale administraties werd ook geregeld contact om bv. te antwoorden op vragen over welk taalbrevet specifiek vereist is voor een bepaalde functie. Het is trouwens ook zo dat vele lokale besturen in hun beslissingen betreffende de aanstelling van een persoon die niet over een taalbrevet beschikt een bepaling opnemen dat van de betrokkene verwacht wordt dat hij/zij alsnog dat taalbrevet behaalt.

Het feit dat personeelsleden gestimuleerd worden om alsnog na hun aanwerving een taalbrevet te behalen is uiteraard een positieve tendens. De tweetaligheidspremies spelen hierbij ongetwijfeld ook een positieve rol. Dat gezegd zijnde, gaat het hier vooralsnog om vrij beperkte aantallen (enkele tientallen per jaar) vergeleken met het totaal van het aantal personeelsleden dat aangeworven wordt zonder taalbrevet.

Zoals eerder al aangegeven, worden sommige benoemingen geschorst omdat zij strijdig zijn met de wettelijk verplichte pariteit tussen de 2 taalgroepen op leidinggevend niveau. Dit is een probleem dat over de jaren heen sterk gegroeid is. In het jaarverslag valt te lezen dat in 2019 in slechts 3 gemeenten en in slechts 5 OCMW's die pariteit effectief gerespecteerd werd. Ter vergelijking: in 2010 was dit nog in 8 van de gemeenten en in 12 van de OCMW's het geval. Deze trend lijkt de spreker bijzonder zorgwekkend, want als van een openbaar

bestuur een correcte tweetalige dienstverlening wordt verwacht, denkt de spreker dat de leidinggevende personen in de administratie hier een belangrijke rol in te spelen hebben.

Dit brengt mij bij een laatste aandachtspunt: de klachten die de spreker elk jaar ontvang. Dat aantal klachten varieert uiteraard ook van jaar tot jaar. In 2019 waren het er 11. In 2020 meer dan dubbel zoveel. Ongeacht die jaarlijkse variatie is het absolute aantal formele klachten dat zeer beperkt. Men zou kunnen geneigd zijn om uit het beperkte aantal klachten af te leiden dat er eigenlijk geen probleem is. Persoonlijk denkt de vice-gouverneur dat het beperkte aantal klachten precies een symptoom is van een veelvoud aan problemen: enerzijds de geringe bekendheid van de bestaande klachtenmechanismen, maar anderzijds – en vooral – ook het gevoel dat bij veel burgers overheerst dat het weinig zal uithalen en eigenlijk de moeite niet loont. En ook een gewenning aan het feit dat men niet altijd op tweetalige dienstverlening kan rekenen en er dus maar het beste van maakt (daar bestaat trouwens wetenschappelijk onderzoek over in het kader van de taalbarometer). Wanneer iemand dan toch een klacht indient, dit vaak het gevolg is van een ervaring die de druppel is die de emmer van soms jarenlange frustratie doet overlopen.

Nochtans stelt de spreker vast dat vele – helaas niet alle – diensten die hij contacteert i.v.m. een klacht positief reageren en ook terdege aandacht hebben voor deze materie en er proberen aan te verhelpen. Die klachten hebben dus wel degelijk een belangrijke signaalfunctie en in heel wat gevallen stelt de spreker vast dat de indieners van een klacht zelf aangenaam verrast zijn dat hun klacht ernstig wordt genomen en dat er ook gevolg aan wordt gegeven.

Het jaarverslag eindigt elk jaar met een aantal algemene conclusies en beschouwingen over de naleving van de bestuurstaalwetgeving in de Brusselse lokale besturen en in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad in het algemeen. Men kan niet anders dan besluiten dat de situatie terzake problematisch blijft. Die vaststelling doet niets af aan de inspanningen die verschillende overheden – en hun personeelsleden - wel degelijk doen om een correcte tweetalige dienstverlening te verzekeren.

Het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad is het enige grondwettelijk tweetalige taalgebied van België. En het in de praktijk realiseren van die tweetaligheid in het bestuur op alle niveau's is niet alleen een elementaire zaak van respect voor de wet, maar ook een essentieel onderdeel van een kwalitatieve dienstverlening aan de burger en van de rol van Brussel als hoofdstedelijk gewest. Dit is iets wat niet alleen de Brusselse lokale en gewestelijke overheden aanbelangt, maar evenzeer de federale overheid en de 2 grote gemeenschappen van dit land. Er is trouwens niet één maatregel of wonderoplossing die de huidige problemen inzake correcte tweetalige dienstverlening kan verhelpen. Een fundamentele en duurzame oplossing zal een coherente aanpak vereisen op verschillende domeinen waarvoor diverse overheden bevoegd zijn. Dat is uiteraard éénvoudiger gezegd dan gerealiseerd.

In afwachting van die fundamentele en duurzame oplossing, blijft het noodzakelijk dat er toezicht uitgeoefend wordt op de naleving van de bestaande taalwetgeving en dat burgers die geconfronteerd worden met een schending van de taalwet ergens terecht kunnen. Het is in die context dat dit jaarverslag, zoals de voorgaande edities, een bijdrage wil leveren.

2. Bespreking

Mevrouw Annabel Tavernier (N-VA) dankt de vicegouverneur en zijn diensten voor het harde werk dat opnieuw aan het jaarverslag werd besteed. Het jaarlijks rapport blijft een enorm waardevol document om na te gaan hoe de taalwetgeving in de verschillende Brusselse gemeenten werd toegepast. Dankzij dit verslag is er rechtstreekse informatie over de benoemingen en transparantie over de essentiële taak van de Brusselse gemeenten: de gegarandeerde tweetalige dienstverlening. Het is een technisch verslag, maar het gaat wel over een wezenlijk onderdeel van het leven van elke Vlaamse Brusselaar, namelijk de mogelijkheid om in het Nederlands bediend te worden in de eigen gemeente. Het gaat veelal over praktische, maar daarom geen onbelangrijke zaken, zoals een geboorteaangifte, een huwelijk, de aanvraag van een nieuwe identiteitskaart, de aanvraag van een bouwvergunning of de sociale dienstverlening van een OCMW. Het verslag geeft weer hoe een Vlaamse Brusselaar in zijn eigen gemeente in zijn eigen taal op een volledig gelijkwaardige dienstverlening kan rekenen.

Meteen na de publicatie heeft het Vlaams parlementslid het rapport grondig doorgenomen en is daarna in debat gegaan met de Vlaams minister bevoegd voor Brussel, de heer Benjamin Dalle, die een raadgevende stem heeft in de GGC. Het is immers een pijnlijke vaststelling dat er in de Brusselse gemeenten nog steeds een markant gebrek aan respect voor de taalwetgeving heerst. Dat is absoluut niet nieuw, maar dit rapport bevestigt dat er geen enkele waarneembare vooruitgang wordt geboekt.

Enerzijds verzuimen de gemeenten om zich te conformeren aan de taalwetgeving: schorsingen door de vice-gouverneur worden gewoon naast zich neergelegd, onwettige benoemingen blijven bestaan en inspanningen om dit te verhelpen worden geweigerd. Uiteraard bestaan er verschillen tussen de gemeenten, maar de algemene tendens blijft overeind. Vooral de cijfers over de benoemingen bij de OCMW's zijn extreem ondermaats. Bovendien is het onvergeeflijk dat een bepaalde gemeente halstarrig blijft weigeren om transparant te communiceren met de diensten van de vice-gouverneur. Deze gemeentebesturen verzaken niet alleen aan hun wettelijke plicht, de cijfers kunnen op die manier ook een onderschatting van de reële naleving van de wetgeving opleveren.

Anderzijds dragen ook de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het College van de VGC een verantwoordelijkheid. Op basis van de schorsingen door de vice-gouverneur kunnen zij immers overgaan tot de vernietiging van de onwettige benoemingen. Deze overheden hebben dus de instrumenten in handen om die gemeenten duidelijk te maken dat deze werkwijze niet door de beugel kan. Ondanks de duidelijke cijfers van de vice-gouverneur gebeurde dat in 2019 welgeteld nul keer. Zo ontbreekt ieder signaal om aan te geven dat deze situatie onaanvaardbaar is. Integendeel, de lokale besturen krijgen een vrijbrief om door te gaan met hun onwettig gedrag, want er volgen toch geen sancties. Op de lange duur wordt het naast zich neerleggen van regels zelfs de regel, het nieuwe normaal. Het is jammer dat de werkzaamheden van de vice-gouverneur op geen enkele manier worden ondersteund door de toezichthoudende overheden. De Brusselse politieke klasse en de verschillende Vlaamse politieke partijen hebben hier geen enkele aandacht voor en leggen zich neer bij de positie van de Brusselse Vlaming als tweederangsburger.

De Vlaamse Regering maakt van de versterking van de positie van het Nederlands in Brussel een speerpunt en reikt hiervoor alle mogelijke hefboomen aan. Denk maar aan de investeringen in het Nederlandstalig onderwijs, de taalcurssussen Nederlands als Tweede taal (NT2) of de

sterke inspanningen van het Huis van het Nederlands of het Steunpunt Taalwetwijzer. Bij de Brusselse collega's ontbreekt deze ambitie. Er wordt een minister van Meertaligheid in het leven geroepen, maar die houdt zich op geen enkele manier bezig met het respect voor de taalwetgeving. Nochtans zou dat respect de basis moeten zijn voor de start van een gedegen en vooral breed gedragen taalbeleid in onze kosmopolitische hoofdstad. Terwijl Vlaamse Brusselse politici als de heer Pascal Smet een lans breken voor Arabisch of Bulgaars achter de loketten blijkt telkens weer dat de kennis van het Nederlands – nota bene een van de officiële bestuurstalen van de hoofdstad – verwaarloosd wordt. Blijkbaar staat niemand met een uitvoerend mandaat in Brussel daar even bij stil: niet de Vlaamse schepenen op lokaal niveau, niet de Vlaamse politici op regionaal niveau. De hypocrisie van deze politici is een schrijnend voorbeeld van de in Brussel heersende wegkijkpolitiek.

N-VA weigert deze vorm van discriminatie ten aanzien van Brusselse Vlamingen te aanvaarden en waardeert ten zeerste de objectieve rapporten van de vice-gouverneur die deze wantoestanden aanklagen. Het Vlaams parlementslid verneemt daarom graag hoe de vice-gouverneur zijn controleopdracht ervaart en evalueert. Voorts vraagt ze zich af of er garanties zijn dat de door de gemeentes verstrekte gegevens een correct beeld vormen van de reële taaltoestand. Zijn er gemeenten die deze problematiek op korte of op middellange termijn willen aanpakken? Hoe kijkt hij naar het gebrek aan effectieve vernietigingen van onwettige benoemingen? Heeft dit een negatieve impact op de cijfers op jaarbasis? Welke redenen hebben de Brusselse regering en de GGC om niet in te grijpen? Wat zou hij ervan vinden als de vernietigingsbevoegdheid in de handen van zijn diensten zou komen te liggen?

Vlaams parlementslid Stijn Bex (Groen) is dankbaar voor de uitnodiging voor deze Samenwerkingscommissie op initiatief van de heer Matthias Van den Borre. Hij dankt ook vooral de vice-gouverneur en zijn diensten die een heel waardevol en belangrijk rapport hebben afgeleverd. Iedereen vindt het belangrijk dat de Vlaamse Brusselaar in het Nederlands terecht kan bij zijn gemeente en OCMW. Maar er is inderdaad nog veel werk aan de winkel om dit te verbeteren. Daarom zijn deze rapporten heel belangrijk, want meten is weten.

Om de situatie te verbeteren, moet vooreerst de situatie op het terrein gekend zijn. Het rapport vermeldt dat de diensten van de vice-gouverneur onderbemand zijn. Dat is een federale aangelegenheid, maar de spreker had graag geweten in welke mate dit zijn taken bemoeilijkt. Zijn er informaticaprocessen die de doorstroming van gegevens van de gemeenten en OCMW's naar zijn diensten en de opvolging ervan vergemakkelijken? Het is positief dat meer gemeenten en OCMW's meewerken, maar het blijft onvoldoende. Grote gemeenten als Sint-Jans-Molenbeek doen bijvoorbeeld maar 4 meldingen over statutaire dossiers, wat bijzonder weinig lijkt. Zijn er naast het OCMW dat weigert informatie door te sturen nog andere gemeenten of OCMW's waar die doorstroming van gegevens problematisch blijft? Die kennis zou het mogelijk maken om hierover vragen te stellen in die gemeenteraden.

Inzake de klachten heeft de vice-gouverneur gelijk dat de signaalfunctie nog duidelijker kan weerklinken. Groen juicht daarom de initiatieven toe om de rol van de vice-gouverneur op dat vlak meer bekend te maken bij de bevolking.

Het is voor iedereen duidelijk dat het beter moet, maar de vraag is hoe. Zijn er zoveel schorsingen omdat de Nederlandskundige kandidaten het niet halen of zijn er gewoon te weinig kandidaten die het Nederlands machtig zijn? En wat zijn daarvoor de redenen? Heeft het te maken met onwil of gaat het om een arbeidsmarktkrapte? Zou het beter zijn als de toezichthoudende overheden zouden overgaan tot effectieve schorsingen of is het beter om de

weg van het overleg te volgen? Groen is geneigd om voor de tweede optie te kiezen. Zelfs de voorstanders van een zeer slanke overheid moeten immers toegeven dat er bij effectieve schorsingen een probleem zou ontstaan in de dienstverlening aan de bevolking. Daarom wil Groen zeker de aanbevelingen van de vicegouverneur ter harte nemen, maar dan moet er aan de slag worden gegaan met het totaalpakket van aanbevelingen.

De spreker wijst erop dat iedereen de verantwoordelijkheid heeft om via de vertegenwoordigers in de gemeente- en OCMW-raden druk uit te oefenen zodat de rapportering zo volledig mogelijk gebeurt. Deze rapporten zijn immers een belangrijk signaal om hard te blijven werken aan deze uitdaging in Brussel, waar Groen zeker wil aan meewerken.

Ook **Vlaams Parlementslid Hannelore Goeman (sp.a)** vindt het een goede zaak dat deze Samenwerkingscommissie is bijeengeroepen om uitgebreid stil te staan bij de belangrijke tweetaligheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is niet meer dan normaal dat de Vlaamse Brusselaar in het Nederlands geholpen wordt als hij zich tot de gemeente richt. Dat is een kwestie van respect.

Er kan echter niet ontkend worden dat er nog veel werk aan de winkel is. Uit haar persoonlijke ervaring blijkt dat de zaken verbeteren wanneer ze zich tot haar gemeente Schaarbeek richt. Maar ze merkt wel dat er bij andere contacten, backoffice bijvoorbeeld, vaak problemen rijzen om in het Nederlands geholpen te worden. Zeker bij leidinggevendenden, die een voorbeeldfunctie te vervullen hebben, is er nog een acuut probleem.

Het Vlaams parlementslid sluit zich aan bij de vragen van de heer Stijn Bex. Het mag geen excuus zijn, maar het is niet evident om voor alle posities tweetalige mensen te vinden. Dat is zeker het geval bij de zoektocht naar meer gespecialiseerde profielen. Er zijn geen wonderoplossingen. Alleen het probleem benoemen, helpt echter ook niemand verder. Ze vraagt zich wel af hoe N-VA het dan zou oplossen. Een schorsing van alle mensen die niet in orde zijn met de persoonlijke tweetaligheid zou de werking van de lokale besturen totaal ondermijnen. De loutere kritiek moet dus plaats ruimen voor oplossingen.

Taalopleiding is cruciaal. Het is niet omdat mensen aangeworven zonder dat ze op dat moment tweetalig zijn, dat van hen niet verlangd mag worden dat ze inspanningen leveren om Nederlands te leren. Onder andere dankzij de VGC stappen veel gemeenten in het traject dat ondersteund wordt door het Huis van het Nederlands om de tweetaligheid van hun personeel op te krikken. Dit initiatief moet zeker verder ondersteund worden. Heeft de vice-gouverneur nog suggesties voor de gemeentebesturen om dit te versnellen?

Het wordt hoog tijd om na te denken over pragmatische oplossingen. Misschien kan er worden afgestapt van individuele tweetaligheid op het niveau van de lokale besturen en overgegaan worden naar een tweetaligheid van de dienst, zoals vandaag al het geval is in het Gewest. Uiteraard moet dit gepaard gaan met de duidelijke garantie dat die tweetaligheid wordt gecontroleerd. Het is cruciaal dat iemand die zich in Brussel tot een overheid richt in zijn eigen taal geholpen wordt.

Welke manieren bestaan er nog om tweetaligheid te controleren? Vandaag gebeurt dit aan de hand van attesten van Selor. Misschien moeten er praktijktesten rond taal georganiseerd worden? *Bruzz* testte dit op eigen initiatief aan de hand door bij alle gemeenten telefonisch te controleren of ze in het Nederlands geholpen konden worden. Zijn dit denksporen waar de

vice-gouverneur brood in ziet om op een meer pragmatische manier de tweetaligheid van de dienstverlening van onze lokale besturen en OCMW's in kaart te brengen?

Vlaams parlementslid Jan Laeremans (Vlaams Belang) hoopt dat de vice-gouverneur zijn werk zal volhouden, ook al onderneemt de politiek niets om deze schandalige situatie aan te pakken. De wet moet worden nageleefd. Alle Vlaamse politieke partijen moeten dus aan hetzelfde zeel trekken en dit als een absolute prioriteit naar voor schuiven. De spreker maakt zich echter geen illusies wanneer hij hier hoort dat het belangrijker is dat de werking van de diensten niet in het gedrang komt of dat er een tweetaligheid van de diensten in plaats van het individu moet komen. Dat is net de garantie inbouwen dat er helemaal niets meer aan de situatie wordt gedaan. Je zal maar aan een loket komen en te horen krijgen dat de Nederlandskundige medewerker er die dag toevallig niet is.

De wet moet worden toegepast. De vernietigingsbevoegdheid moet bij de vice-gouverneur komen te liggen. Zoals de snelheid in het verkeer alleen maar naar beneden gaat wanneer er wordt gecontroleerd én er boetes worden uitgeschreven, zo zal het ook voor de naleving van de taalwetgeving moeten gebeuren. Anders zullen er bijvoorbeeld nooit veranderingen in het Franstalig onderwijs worden ingevoerd. Nu wordt er vanuit gegaan dat de kennis van het Nederlands toch niet nodig is om een job te vinden in Brussel. De Nederlandse lessen zijn er nog steeds ondermaats. Er zal pas iets veranderen wanneer de gemeenten en OCMW's beboet worden.

De vice-gouverneur kan op zijn steun rekenen om meer mensen in dienst te krijgen, maar het zijn anderen die aan de knoppen zitten. Heeft de vice-gouverneur dit al besproken met Vlaams minister Benjamin Dalle? Vragen in het Vlaams Parlement schuift de minister steevast door omdat hij daar niet over beslist. Het is ook belangrijk dat de 2 andere Vlaamse ministers in de Brusselse Regering hierover worden gehoord.

De heer **Matthias Vanden Borre (N-VA)** is blij dat deze Samenwerkingscommissie er op vraag van zijn partij is gekomen – naar zijn weten voor de eerste keer – want dit is een heel belangrijk onderwerp.

Het beeld dat de vice-gouverneur en zijn diensten schetsen in het rapport oogt niet fraai: vorig jaar was 20% in orde met de taalwetgeving en het afgelopen decennium was dat 23,4%. De cijfers verslechteren jaar na jaar en dat kunnen we helaas zelf vaststellen. De taalwetgeving, die van openbare orde is, wordt zowel op het niveau van de gemeenten en OCMW's als op het niveau van het Gewest de facto naast zich neergelegd. Dit is vanzelfsprekend niet in lijn met de wettelijke voorschriften. Maar *who cares*, het zijn slechts Nederlandstaligen, toch? *Tais-toi et sois Belge*, is het credo.

Het VGC-raadslid vindt het dan ook heel frappant om collega's van Vlaamse partijen die al decennialang in de meerderheid zitten – zowel in het Gewest als in de gemeenten – te horen zeggen dat het beter moet. Hij heeft ze nog geen enkele stap weten zetten. Anders was Brussel niet in deze dramatische situatie beland.

Er zijn helaas politici, meestal Franstalige uiteraard, die het nut van de vicegouverneur en de taalwetgeving in Brussel in twijfel trekken. Dit gebeurt met de regelmaat van een klok, namelijk steevast kort na de publicatie van het jaarlijkse taalrapport. Het moge duidelijk zijn dat dit slechts één doel heeft: de positie van Nederlandstaligen in dit Gewest en de hoofdstad

verder verzwakken en de weinige controle- en sanctiemogelijkheden die er vandaag bestaan, verder afschaffen.

Het is merkwaardig, of eerder triestig, dat dergelijke politieke anti-Nederlandstalige torpedo's recent – vandaag nog bij mevrouw Hannelore Goeman – meer en meer bijval krijgen bij Nederlandstalige politici in onze hoofdstad. Het is alsof een collectieve verdwazing de overhand neemt. Men pleit voor meertaligheid als de vlucht vooruit, losgekoppeld van de taalwet zelf en los van de realiteit van vandaag, namelijk dat de kennis van het Nederlands achteruitgaat door een zwaar ontoereikend Franstalig onderwijs. De Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse instellingen hebben nog nooit zoveel geïnvesteerd in Brussel als vandaag. Ze bieden de enige echte zekerheid op gegarandeerde Nederlandstalige dienstverlening in onze eigen hoofdstad. Daar staat N-VA voor 100% achter.

De spreker begrijpt niet waarom Nederlandstalige politici niet opkomen voor gelijke rechten in onze hoofdstad. Hij citeert daarom de woorden van de vice-gouverneur: *“De bestuurstaalwetgeving is geen doel op zich, maar een middel om te verzekeren dat de overheid op de best mogelijke wijze ten dienste staat van de burgers. Zij vormt in dit opzicht ook een complex en omvattend geheel, dat de maatschappelijke en institutionele evenwichten van het land weerspiegelt. Het toezicht en de handhaving vormen een essentieel sluitstuk van deze wetgeving.”*

N-VA wil een einde stellen aan deze discriminatie en een halt toeroepen aan het tweederangsburgerschap. Er moet een gelijke behandeling van burgers komen, op basis van hun rechten die vervat zitten in de Grondwet en de taalwetgeving. Dat zijn afdwingbare rechten, maar dan moeten de juiste sanctiemechanismen en procedures er ook zijn.

Het raadslid beseft dat zijn betoog abstract blijft, maar het gaat wel over de kern van het leven van elke Nederlandstalige Brusselaar: de mogelijkheid om in de eigen taal bediend te worden. Dit gaat over een heleboel praktische zaken uit het dagelijks leven: een identiteitskaart, een huwelijk, een bouwvergunning, sociale dienstverlening bij het OCMW, de afvalophaling, het kuisen van de stoep of parken, verkeerssituaties, een jeugddienst, een dokter of een ziekenhuis. Die zaken zouden evident moeten zijn in een tweetalige hoofdstad. De overheid zelf blijft echter in gebreke. De voorbeelden zijn legio. In de meeste gevallen gaat het niet om kwaad opzet van de Nederlandsonkundige ambtenaar, maar louter uit onwetendheid omdat er geen verplichting is om Nederlands te kunnen of te leren.

De Brusselse N-VA-fractie heeft samen met de Vlaamse parlementsleden Annabel Tavernier en Karl Vanlouwe een resolutie ingediend die ze met veel plezier zullen openstellen voor suggesties en amendementen van de collega's. Het doel is wel om een einde te stellen aan deze discriminatie en een positieve tendens te verkrijgen.

De vice-gouverneur stelde dat zijn scope relatief beperkt is tot de gemeenten en OCMW's. Dat is betreurenswaardig, want iedereen kan vaststellen dat er gemeentelijke of meergemeentelijke vzw's zijn die zo mogelijk nog slechter presteren. Ziet hij mogelijkheden om deze vzw's ook onder zijn toezicht te plaatsen? Hetzelfde geldt voor de tweetalige ziekenhuizen waar er ook problemen rijzen. Kan hij stappen ondernemen om dit op de agenda te plaatsen?

Hoe evalueert hij de samenwerking met de gemeenten? Kan hij verduidelijken welke gemeenten de goede leerlingen zijn en waar het schoentje knelt? De spreker heeft daar zijn

mening over, maar misschien kan de vice-gouverneur met zijn expertise meer duidelijkheid scheppen?

Werd de vice-gouverneur ooit uitgenodigd door een minister in functie om het taalrapport en de taalproblematiek te bespreken? Werd het ooit besproken op een ministerraad? Hoe staat hij tegenover de mogelijkheid om de effectieve vernietigingsbevoegdheid in handen te geven van zijn diensten? Wat zouden daarvan de voordelen zijn?

Heeft hij garanties dat de gegevens vanuit de gemeenten een correct beeld vormen van de effectieve taaltoestand in die gemeentelijke diensten? De vrees bestaat immers dat de situatie op het terrein ernstiger is dan wat al blijkt uit het rapport. Welke gemeenten willen geen werk maken van deze problematiek en hoe kan hij daar verandering in brengen?

Hoe kijkt hij ten slotte naar het gebrek aan effectieve vernietiging van de onwettige benoemingen? Heeft dit een negatieve impact op de cijfers op jaarbasis? Heeft hij inzicht in de redenen waarom zowel de Brusselse Hoofdstedelijke regering als het College van de GGC niet overgaat tot een effectieve vernietiging op basis van zijn analyses? Kreeg hij daar ooit een inhoudelijke verantwoording voor?

De heer **Arnaud Verstraete (Groen)** onderstreept het belang van de metingen. Vandaar dat de Groen-fractie het voorstel van N-VA om het jaarverslag in de Samenwerkingscommissie te bespreken gesteund heeft. Het gaat niet altijd om een aangename boodschap. De vaststellingen zijn problematisch.

Hij vraagt zich af waarom contractuelen er slechter voorstaan dan statutairen en waarom de regels beter gerespecteerd worden voor statutairen dan voor contractuelen. Kan de vice-gouverneur dat bijzonder groot verschil verklaren en ligt er een voorstel klaar om de situatie in de toekomst te verbeteren. Waarom zijn er ook meer problemen bij de OCMW's? Klopt het dat er te weinig geschikte profielen beschikbaar zijn?

Het valt de spreker op dat de opvolging van de klachten opvallend vaak leidt tot een positief resultaat. Hij vermoedt dat niet alleen het concrete geval wordt opgelost, maar dat het ook leidt tot een sensibilisering bij de betrokken diensten. Hij vraagt zich af of de vice-gouverneur diezelfde indruk heeft. Zou het niet zinvol zijn om in die campagne die de Vlaamse Regering wil opstarten de mensen op te roepen om vaker klacht in te dienen?

Er komen ook klachten binnen die niet binnen de strikte bevoegdheden van de vice-gouverneur vallen. Gaan de diensten van de vice-gouverneur dan proactief aan de slag om die klacht door te verwijzen naar het niveau dat wel bevoegd is? De heer Arnaud Verstraete is er voorstander van om dat te doen. Hij heeft er alle begrip voor dat het voor de Brusselaars niet evident is om te weten wie waarvoor bevoegd is. Daarom moeten alle inspanningen geleverd worden om mensen met een probleem te helpen.

Vermits de cijfers niet gunstig evalueren, moet de spreker vaststellen dat de middelen die in de afgelopen decennia werden uitgetrokken onvoldoende resultaat hebben opgeleverd. Hij vraagt zich af of er voldoende inzicht is in de oorzaken van het probleem en wat er in de toekomst verbeterd kan worden, zodat iedereen de juiste dienstverlening krijgt.

Daarop staat de spreker stil bij de conclusies die de vice-gouverneur zelf aanreikt. Een eerste conclusie verwijst naar de groeiende complexiteit van de situatie in Brussel, met de

internationalisering. De heer Arnaud Verstraete beaamt dat Brussel de 2de meest diverse stad van de wereld is, met nieuwkomers zonder kennis van de Belgische situatie en de taalproblematiek die niet altijd begrijpen wat de betekenis is van het Nederlands in Brussel en waar de regeling vandaan komt. Zij stellen vast dat de voertaal in Brussel het Frans is, hoewel de mensen die thuis Frans spreken ook een minderheid zijn geworden in Brussel. Door die complexiteit van de context begrijpen mensen niet waarom de taalregels zo belangrijk zijn, wat het er niet eenvoudiger op maakt voor besturen om die taalregels te volgen. De spreker houdt echter geen pleidooi om de regels aan te passen. Hij is het ermee eens dat de lat niet nog lager mag. De regels moeten behouden blijven.

De 2 voorstellen van de vice-gouverneur zijn van belang. Het 1ste voorstel is om opleiding aan te bieden op de werkvloer, met premies en dergelijke. Hij weet dat de Brusselse Regering samen met de gemeenten en de OCMW's daaraan werken. Hij is een groot voorstander om dat zo aantrekkelijk mogelijk te maken, zodat er zo snel mogelijk een verbetering komt.

Op langere termijn denkt hij dat de Vlaamse gemeenschap in Brussel – de VGC en het Vlaams Parlement – met het Nederlandstalig onderwijs een belangrijke troef in handen heeft. Daar is enorm veel vraag naar. De spreker denkt dat die troef nog meer uitgespeeld moet worden. Momenteel is de vraag nog steeds groter dan het aanbod. Er worden jaarlijks mensen geweigerd die dan verplicht zijn om naar het Franstalig onderwijs te gaan, terwijl het aanbieden van Nederlandstalig onderwijs op termijn de beste garantie is om ervoor te zorgen dat een grote groep vanzelf Nederlandstalig is en dat de uitdaging om voldoende Nederlandstalige dienstverlening te organiseren veel makkelijker wordt. Ook de vraag naar Nederlandstalige dienstverlening zal aanzienlijk stijgen als er meer Brusselaars zijn die dagelijks Nederlands spreken. Het onderwijs is daarvoor een ongelofelijke troef, waar veel vraag naar is en waar we nog beter op kunnen inspelen.

Uiteindelijk moet al het onderwijs tweetalig zijn in Brussel, maar dat is vandaag nog niet zo. Daarvoor is samenwerking nodig met de Franstalige Gemeenschap. In het verleden is er in communautaire kwesties sprake geweest van vijandschap, waardoor mensen in hun positie dreigen vast te komen zitten. Er kunnen meer resultaten worden bereikt door samen te werken.

Dit zijn veelbelovende denksporen. Het is zijn mening dat de regels behouden moeten blijven en dat er gezocht moet worden naar manieren om zo snel mogelijk een verbetering te realiseren op het terrein. Hij stelt vast dat de huidige aanpak niet tot de gewenste resultaten leiden. Daarom is hij benieuwd welke ideeën de vice-gouverneur en zijn diensten hebben om de zaken op operationeel vlak te verbeteren. Sommigen suggereren om de schorsingsbevoegdheid over te brengen, maar misschien zijn er andere voorstellen? Is het denkbaar dat een schorsing van kracht gaat na een bepaalde termijn, zodat er nog een kans is om te remediëren en taalopleidingen aan te bieden? Heeft de vice-gouverneur nog andere suggesties?

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) dankt de vice-gouverneur voor het rapport en wijst er op dat de communicatie van zijn diensten naar de gemeenten de laatste jaren sterk verbeterd is.

Ze merkt op dat in de taalbarometer staat dat het gebruikt van het Nederlands in het algemeen toeneemt. Ze heeft zelf ook al vastgesteld dat in de Brusselse winkels het meestal de rasechte Belgen zijn die enkel Franstalig zijn, terwijl het net de Brusselaars met allochtone roots zijn

die wel de 2 talen machtig zijn. Hoe reageert de vice-gouverneur op het feit dat de taalbarometer aangeeft dat het gebruik van het Nederlands toeneemt?

In het verslag van de vice-gouverneur staat dat gemeenten ondanks de wettelijke verplichting onvoldoende aandacht geven aan de tweetaligheid van haar personeel. Ze vraagt zich af waar volgens de vice-gouverneur de grootste oorzaak ligt van dit probleem. Wat kan er gebeuren als lokale besturen manifest weigeren om de wettelijke verplichtingen na te komen? Een afdwingbaar toezichts- en sanctioneringsmechanisme zou het sluitstuk moeten vormen. Hoe moet dat er dan uitzien? Wat stelt de vice-gouverneur voor?

De vice-gouverneur heeft aangegeven dat er blijvende inspanningen moeten gebeuren voor de informatiedoorstroming. Welke inspanningen moeten er gebeuren om daar op toe te kunnen zien? Hoe verloopt het nu? Wat is de huidige procedure? Waar is er ruimte voor verbetering? Hoe worden nu de lokale besturen aangemoedigd om de wettelijke verplichtingen beter na te leven? In 2005 heeft de Brusselse Open Vld voorgesteld om in het laatste jaar van het secundair onderwijs de tweetaligheidsproeven van Selor af te nemen. Dat kan een troef zijn op de arbeidsmarkt, maar ook zorgen voor bewustwording dat tweetaligheid belangrijk is. Wat denkt de vice-gouverneur over dat voorstel?

De heer **Dominiek Lootens Stael (Vlaams Belang)** dankt de vice-gouverneur voor het nuttige taalrapport, waarover jaarlijks gedebatteerd wordt in de Raad of in het Brussels Parlement. Het Vlaams Belang heeft al meermaals resoluties ingediend en dat is nu niet anders. Naar aanleiding van deze hoorzitting heeft de spreker een resolutie voorbereid, die misschien kan samengevoegd worden met de resolutie van de N-VA en met ideeën van andere partijen.

In het taalrapport staan dramatische cijfers. Er worden opnieuw records gebroken. De conclusies in het rapport zijn volgens de spreker al 20 à 25 jaar hetzelfde, namelijk dat de gewestelijke overheid de taalwetgeving op alle mogelijke manieren saboteert. Destijds gebeurde dat via het fameuze taalhoffelijkheidssakkoord, dat de vice-gouverneur overigens zelf ook toepast. Het is natuurlijk niet vreemd dat de gewestelijke overheid deze sabotage rustig kan verder zetten als er Vlaamse partijen in de Brusselse meerderheid zitten die geen einde aan deze praktijken stellen. De heer Dominiek Lootens Stael wijst daarom op de bijzonder grote verantwoordelijkheid van liberalen, christendemocraten, groenen en socialisten. Maar ook op het federale niveau wordt er volgens hem niet ingegrepen. Hij wijst erop dat ook de N-VA gedurende een aantal jaren in die federale regering zat en de sleutelpositie van Binnenlandse Zaken in handen had, maar daar geen gebruik van heeft gemaakt om deze zaak op te lossen.

Nochtans zijn er volgens de spreker oplossingen mogelijk. Hij is blij dat de Groen-fractie de bestaande regels wil handhaven. Maar gezien het feit dat de Brusselse Regering niet van plan is om de taalwetgeving correct toe te passen, moet de voogdij onttrokken worden aan de Brusselse Regering. Jaar na jaar weigert ze immers de schorsingen om te zetten in vernietigingen. De bevoegdheid van de vice-gouverneur moet sterk worden uitgebreid, zodat hij niet alleen de schorsingsbevoegdheid heeft, maar ook de vernietigingsbevoegdheid. Het toezicht op de vice-gouverneur moet dan weer toegewezen worden aan de federale overheid, zodat hij opnieuw een federale ambtenaar wordt die verantwoording aflegt aan de federale overheid. Het heeft volgens de spreker immers geen zin om een taalrapport te schrijven, het voor te leggen aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering of aan het Verenigd College, die toch manifest weigeren daar iets mee te doen, laat staan het om te zetten in een positief beleid.

Daarnaast moet de taalwetgeving worden uitgebreid en moet ook het toezicht op de Brusselse politiezones en op de ziekenhuizen van de Iris-structuur worden uitgebreid.

Om te voorkomen dat gemeenten of lokale besturen hun gegevens zoals vandaag achterhouden, moeten we wettelijk vastleggen dat de gegevens die niet worden bezorgd aan de vice-gouverneur de facto als vernietigd worden beschouwd en geen wettelijke grondslag hebben. Brussels minister Bernard Clerfayt zegt dat hij niet wist dat er gemeenten waren die hun gegevens niet doorgeven. Dat is erg raar en klopt dit wel? De Brusselse minister van Werk zegt ook dat hij geen cijfers heeft over het gemeentepersoneel dat een taaltest heeft afgelegd. Hij speelt het klassieke pingpongspel en zegt dat het niet tot zijn bevoegdheden behoort. Op die manier wordt de parlementaire controle onmogelijk gemaakt. Het zou duidelijker zijn om dan ook alles terug over te hevelen naar het federale niveau.

Het is een oud zeer dat de vice-gouverneur met zeer beperkte middelen moet werken, zeker in vergelijking met de middelen van de vice-gouverneur van Vlaams Brabant, terwijl hij veel meer werk heeft. Is daar al verandering in gekomen en krijgt hij al wat meer middelen?

Het aantal klachten zou relatief beperkt zijn. Is het indienen van een klacht in heel wat gevallen niet een soort zelfmoord? Het is niet altijd bevorderlijk voor zijn carrière als een ambtenaar een klacht indient. Zou dat niet een van de redenen kunnen zijn waarom er weinig klachten zijn? Hoe kan dat verholpen worden?

Er zou onvoldoende Nederlandstalig personeel gevonden worden. De heer Dominiek Lootens Stael ziet echter dat het UZ Brussel er wel in slaagt om voldoende twee- of drietalig personeel te vinden, terwijl dat in de Irisziekenhuizen niet lukt. Er kan onvoldoende tweetalig gemeentepersoneel worden gevonden, terwijl er meer mensen afstuderen in het Nederlandstalig middelbaar onderwijs dan ooit te voren. De spreker gelooft dat niet. Hij gelooft wel dat we in een vicieuze cirkel terecht zijn gekomen. Doordat er zagezegd te weinig Nederlandstalig personeel gevonden kan worden, zijn de Nederlandstalige personeelsleden in de minderheid en ontstaat er een soort van vijandelijkheid ten opzichte van hen. Zo wordt het onaantrekkelijk om daar te werken voor Nederlandstaligen en dat is volgens de spreker een van de redenen waarom het moeilijk is om Nederlandstalig personeel te vinden voor de openbare diensten. In de private sector is de situatie wel verbeterd.

De spreker is zeker geen voorstander van de tweetaligheid van dienst. Waar dat al bestaat zijn de personeelsleden niet tevreden. Dat werkt niet goed en dat leidt tot situaties waarbij het Nederlandstalige personeelslid van de dienst 3 keer zo hard moet werken als alle anderen. Dat is geen goed voorstel. De spreker steunt de heer Arnaud Verstraete die, de regels wil behouden zoals ze zijn.

Het is van essentieel belang dat de problemen worden verholpen, want op dit ogenblik worden er massaal jobs afgenomen van Nederlandskundigen en gaat de dienstverlening er voor Nederlandstaligen sterk op achteruit, dat is het geval bij de gemeentebesturen en de OCMW's, maar ook in de openbare ziekenhuizen en bij de politie.

Sommige politici zeggen dat de taalwetgeving achterhaald is en dat er ook Arabisch aan het loket gesproken moet worden, maar de facto is dat al het geval. Er zijn plaatsen waar men perfect in het Arabisch kan geholpen worden, maar niet in het Nederlands. De VGC trekt veel geld uit om interculturele bemiddelaars te betalen zodat mensen in hun eigen taal geholpen

kunnen worden, maar ze zorgt er niet voor Nederlandstaligen in hun eigen hoofdstad wordt geholpen.

Er moet meer gebeuren met het harde werk van de vice-gouverneur. Het is tijd om op tafel te kloppen en hij hoopt dat alle partijen samen achter de resolutie van de N-VA en het Vlaams Belang kunnen staan om iets in beweging te zetten.

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-sp.a) bedankt de vice-gouverneur op haar beurt voor zijn toelichting en voor zijn heel interessante verslag. One.brussels-sp.a hecht veel belang aan de tweetaligheid van Brussel en is dan ook met plezier ingegaan op het voorstel van de N-VA-fractie om de vice-gouverneur uit te nodigen en het debat aan te gaan. Het is cruciaal dat alle Brusselaars een goede dienstverlening kunnen krijgen in de taal van hun keuze: een adreswijziging, de aangifte van een geboorte of hulp krijgen bij het OCMW. Vooral als iemand hulp nodig heeft, is het heel belangrijk dat hij zich in zijn eigen taal kan uitdrukken. Voor heel veel Brusselaars is de eigen taal sowieso al de tweede of de derde taal, naast Swahili, Portugees, Arabisch, Italiaans, Engels enzovoort. De mensen die zich aanbieden bij de gemeente en het OCMW, zijn ook andere talen machtig. Het is belangrijk om die talenkennis te valoriseren. De spreekster vraagt zich af waarom men die mensen niet de kans zou geven om zich in hun moedertaal uit te drukken als de persoon achter het loket die ook machtig is. Op dat punt is ze het dus helemaal oneens met de voorgaande spreker.

Meertaligheid is de grote meerwaarde van Brussel en hoeft geen hinderpaal te zijn. Een goede en duidelijke communicatie is de doelstelling. Heel veel nieuwkomers komen zich bij de gemeente inschrijven en kunnen zich alleen nog maar in het Engels uitdrukken, vaak omdat de wachtlijsten voor taallessen te lang zijn. Als iemand hier toekomt, kun je niet verwachten dat hij of zij Frans of Nederlands spreekt of begrijpt. Engels of andere talen toelaten bij de gemeentelijke besturen is een vorm van verdraagzaamheid en gastvrijheid. Ook daarover moet er in Brussel worden nagedacht. Die meertaligheid moet hand in hand gaan met die perfecte Nederlandstalige dienstverlening. Het spreekt voor zich dat mensen in het Nederlands verder geholpen moeten worden, als ze dat willen. Maar volgens haar kunnen beide hand in hand gaan.

Er wordt ook verwezen naar de laatste BRIO-taalbarometer uit 2018. Daaruit blijkt dat het gebruik van het Nederlands in combinatie met andere talen stijgt. Volgens taalsocioloog Rudi Janssens spreken Franstaligen steeds meer Nederlands en hebben ze minder moeite om over te schakelen naar een andere taal. Gesprekken waarin daarentegen nog alleen Nederlands wordt gesproken, daalden volgens de barometer van 2018. Ze merkt dat bij haar eigen kinderen. Die zijn tweetalig, Nederlands/Frans, opgevoed en in hun vriendenkring wordt vlot gewisseld tussen Frans, Nederlands en Engels. Als die generatie binnen enkele jaren op de arbeidsmarkt terechtkomt, zullen er meer Nederlandskundigen worden gevonden voor de gemeentediensten en de OCMW's. Want dat is het probleem: meer tweetalige mensen vinden.

Bij de OCMW's speelt vermoedelijk ook de minder goede verloning dan bij de OCMW's in Vlaanderen mee. Het verschil in verloning is een reëel probleem waardoor Brusselse OCMW's moeilijker tweetalige sociaal werkers vinden. Nederlandskundigen vinden vlotter een job in Vlaanderen en worden daar meer voor betaald. Dat moet zeker worden aangepakt om het aantal Nederlandskundigen in Brussel te doen stijgen. Uit het betoog van de vice-gouverneur blijkt dat de wil er is bij de gemeenten. Ze zoeken tweetalige profielen, maar vinden die niet. Een bewijs daarvan is ook het feit dat de gemeenten bewijzen nasturen van kennis van de tweede taal. De spreker bedankt de vice-gouverneur omdat hij dat ook in zijn

verslag heeft opgenomen. Dat is strictu sensu niet nodig, maar het is heel belangrijk dat de raadsleden die cijfers ook krijgen.

Verder houdt de spreker een sterk pleidooi voor meer taalopleidingen op de werkvloer van de lokale besturen zodat iemand die eentalig aangeworven wordt, meertalig wordt. Het is onrealistisch dat er bij de aanwerving wordt gecontroleerd, maar over wat er daarna gebeurt, is er wel controle. Er is steeds meer wil en goesting om Nederlands te leren, dus moet men daar echt op inspelen, ook op de werkvloer als onderdeel van een permanente vorming bijvoorbeeld. Dat is goed voor zowel de naleving van de taalwet en de dienstverlening, maar ook voor het verdere potentieel van die personeelsleden op de arbeidsmarkt. Zoals eerder gezegd, gebeurt dat vandaag al zoals blijkt uit de nagestuurde bewijzen van kennis van de tweede taal. Dat zijn mensen die later het nodige taalbrevet halen en dus retroactief in orde komen met de taalwet. In 2019 werden 55 taalbewijzen nagestuurd. Dat lage cijfer moet omhoog, maar het stimuleren van die taalopleidingen zou een positief effect kunnen hebben. De spreekster vraagt of de vice-gouverneur zicht heeft op de inspanningen die de lokale besturen leveren voor cursussen Nederlands op de werkvloer.

Krijgt de vice-gouverneur vaak vragen van gemeenten om mee na te denken en te zoeken naar oplossingen om de Nederlandskundigheid op de werkvloer te verhogen. Ten slotte breekt het raadslid nog een lans voor tweetalig onderwijs en meer plaats voor het Nederlands in het Franstalige onderwijs, maar ook omgekeerd want ook in het Nederlandstalige onderwijs daalt de kennis van het Frans en krijgt het Engels opnieuw de bovenhand. Als er tweetalige mensen worden afgeleverd op de arbeidsmarkt, zal het probleem op termijn vanzelf opgelost worden. Ze kijkt al uit naar het rapport van volgend jaar om de vergelijking te kunnen maken. Voor haar was dit haar eerste taalrapport en ze vindt het een heel boeiende ontdekking.

Mevrouw Bianca Debaets (CD&V) dankt de vice-gouverneur eveneens voor zijn boeiende toelichting. Ze wijst erop dat er een groot verschil is tussen het als een mantra herhalen dat Brussel de op een na meest kosmopolitische stad is na Dubai en het voeren van een beleid daarrond. Brussel is een meertalig gewest, - wat heel positief is want het is een teken van openheid dat zoveel mensen en culturen er zich thuis voelen -, binnen een context van wettelijke tweetaligheid. Een aantal mensen schijnt dat te vergeten. Meer nog, iemand die daarop wijst, wordt vaak beschouwd als oubollig. Dat toont aan dat het een vrij geladen dossier is. Spreken over taal en taalwetgeving in Brussel gaat altijd met een zekere emotie gepaard, maar daar is niets mis mee. De vraag is wat het beleid daaraan doet.

De uiteenzetting was heel interessant en er zijn een aantal punten die voor CD&V belangrijk zijn. In de taalbarometer kun je verschillende zaken lezen, onder meer dat meer mensen het Nederlands punctueel gebruiken. Het Huis van het Nederlands is enorm succesvol net als het Nederlandstalige onderwijs. Ook in winkels en op de tram spreken mensen meer dan 20 jaar geleden Nederlands. Uit de laatste taalbarometer blijkt echter ook dat er de laatste 20 jaar sprake is van een halvering van het relatieve aandeel van Brusselaars dat goed tot uitstekend Nederlands spreken. Dus los van dat aanvoelen zijn er de harde cijfers. Uit diezelfde bevraging blijkt ook dat minder dan 10% van de jonge Brusselaars in het Franstalig onderwijs, aangeeft goed tot uitstekend Nederlands te spreken. Die daling is niet te wijten aan de nieuwkomers, integendeel. Hun kennis van het Nederlands neemt toe. Maar de kennis van het Nederlands bij de Belgen zelf vermindert.

De tweetaligheid gaat achteruit ondanks alle grote ambities en verklaringen van de regering over meertaligheid; er is zelfs voor de eerste keer een minister van Meertaligheid.

Misschien moet de Brusselse Regering beseffen dat ze eerst moet kunnen stappen vooraleer ze wil lopen. Net als veel andere collega's is de spreker actief op lokaal vlak in de stad Brussel, de hoofdstad van het land en van Europa. Ook daar is er de ene pijnlijke anekdote na de andere. Ze verwijst naar het bericht in de media van een paar maand geleden over een vrouw die meer dan 3 kwartier moest wachten om een ambtenaar te vinden die de aangifte van de geboorte van haar kind in het Nederlands kon doen. Op de affiche van een grootschalige campagne van de stad Brussel over het stimuleren van handelswijken prijkt als kop: "Feest in uw handel" in plaats van 'Feest in uw zaak of in uw handelszaak'. Die voorbeelden tonen aan dat het helaas niet de goede richting uitgaat en dat er nog heel wat werk aan de winkel is.

De stelling van politieke fracties zoals one.brussels-sp.a die voorstellen om allemaal maar Arabisch of Pools aan het loket te spreken, is niet de keuze van CD&V. Die is voorstander van een positieve keuze van meertaligheid, maar mensen moeten te allen tijde het recht hebben om in hun moedertaal te woord gestaan te worden, zeker bij openbare besturen en in de zorg. Iemand die zorg nodig heeft, is heel kwetsbaar en dan is het nog belangrijker om in je eigen taal geholpen te worden. Niet alleen het UZ Brussel, maar ook de Europa Ziekenhuizen van Brussel en de Kliniek Sint-Jan slagen erin om heel wat Nederlandkundigen aan te trekken. Maar de Iriskoepel beroept zich altijd op het feit dat het geen tweetalig personeel vindt. Hoe komt het dat de ene groep er wel in slaagt om Nederlandkundigen en Nederlandstaligen aan te trekken en de andere niet?

Iedereen kent mensen in zijn omgeving met schrijnende verhalen over contacten met openbare besturen, met politie- en met gemeentediensten. Vaak dienen ze geen klacht in omdat ze niet weten wat hun rechten zijn. Mensen gaan er helaas van uit dat ze niet altijd in het Nederlands terecht kunnen in bijvoorbeeld Sint-Jans-Molenbeek of in de stad Brussel. Dat er een zekere berusting is – zoals de vice-gouverneur ook aangeeft –, speelt mee net als het feit dat mensen een aantal rechten niet kennen, maar ze vreest ook dat het te maken heeft met een zekere schroom: het indienen van een klacht zou gevolgen kunnen hebben voor iemands loopbaan. Wat is de analyse van de vice-gouverneur op dat vlak?

De Vaste Commissie voor Taaltoezicht staat helemaal los van de werking van de vice-gouverneur, maar actief is binnen dezelfde materie. Is er een vorm van samenwerking en hoe evolueert die? Wordt de commissie met gelijkaardige tendensen geconfronteerd?

Een derde vraag is hoe de samenwerking met de lokale besturen is. De vice-gouverneur gaf al aan dat die eerder achteruitgaat, zeker wanneer hij verwijst naar de pariteit. Anderzijds is de vaststelling dat er nog nooit zoveel Vlaamse verkozenen zijn als nu in de lokale besturen. Er zijn meer dan ooit Vlaamse schepenen, OCMW-voorzitters, maar ook gemeente- en OCMW-raadsleden. Die mensen hebben ongetwijfeld een positieve invloed binnen hun gemeente. Klopt het dat er ondanks de officiële achteruitgang een positievere samenwerking is met die gemeenten?

De spreker was geschokt dat uit de taalbarometer blijkt dat heel wat mensen en vooral jongeren vaak een negatief beeld over het Nederlands hebben. Volgens onderzoekers zien ze het Nederlands meestal als een verplichting. Ze moeten Nederlands leren op school. Daarom zeggen onderwijsexperts dat het heel belangrijk is dat jongeren ook buiten de schoolmuren en buiten de schooluren in contact komen met het Nederlands. Dat geldt ook voor de nieuwkomers. Als ze hier in Brussel terechtkomen, horen ze het Frans als lingua franca en

zijn daarom meer geneigd om te kiezen voor Franstalige trajecten. Wat kan er naast de vele bestaande positieve projecten nog verder kan gedaan om het Nederlands verder aantrekkelijk te maken bij jongeren en bij nieuwkomers, maar ook bij collega-politici. Want volgens haar zou de tweetaligheid in de lokale besturen al lang afgedwongen zijn, mocht elke Brusselaar, ook elke Franstalige politicus, zich bewust zijn van de enorme troef van meertaligheid, onder meer op het vlak van werkgelegenheid.

Mevrouw Els Rochette (one.brussels-sp.a) reageert kort voor een persoonlijk feit op de uitspraak van mevrouw Bianca Debaets dat one.brussels-sp.a pleit voor Arabisch achter de loketten. Ze benadrukt dat alle Nederlandstaligen zich in het Nederlands moeten kunnen uitdrukken en gehoord worden aan de loketten in de gemeenten. Maar dat kan volgens haar hand in hand gaan met een meertalige benadering. Blijkbaar heeft mevrouw Bianca Debaets dat verkeerd begrepen.

De heer Karl Vanlouwe, Vlaams parlementslid (N-VA) sluit zich aan bij zijn collega's Mathias Vanden Borre en Annabel Tavernier. Zij hebben het onder meer gehad over de ongelijke behandeling in Brussel en de discriminatie tegenover Vlamingen waar al tientallen jaren geen gevolg aan wordt gegeven, zeker niet door de partijen die een speerpunt maken van ongelijke behandeling en van de strijd tegen discriminatie. Ongeveer 80% van de benoemingen zijn in strijd met de taalwet. Daar zijn mensen met een belangrijke bevoegdheid bij, bijvoorbeeld een secretaris die een vergunning samen met de burgemeester moet ondertekenen of een ambtenaar die gemeentelijke administratieve sancties moet uitschrijven. Kan de rechtsgeldigheid van die beslissingen betwijfeld worden wanneer de ambtenaar zelf onwettig is benoemd? Kan er discussie bestaan over een gemeentelijke administratieve sanctie als die wordt uitgeschreven door een ambtenaar die niet voldoet aan de tweetaligheid en dus partieel niet geschikt is om die functie uit te oefenen? Wat is het standpunt van de vice-gouverneur daarover? De spreker is bereid om daarover eens een test te doen in het kader van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Mevrouw Bianca Debaets (CD&V) komt terug op het betoog van mevrouw Els Rochette en stelt dat ze haar heel goed heeft begrepen, maar dat ze met evenveel interesse de interviews van staatssecretaris Pascal Smet en de heer Bert Anciaux gelezen heeft waarin die onomwonden op de voorpagina van De Morgen pleiten om het Arabisch en daaruit afgeleid ook het Pools, Turks en andere talen in te voeren aan de loketten. Ze wijst erop dat het Nederlands niet op dezelfde juridische en wettelijke hoogte staat als andere gebruikstalen in Brussel. Ondanks alle inspanningen om ambtenaren toe te leiden naar cursussen en opleidingen om het Nederlands onder de knie te krijgen, is de vraag wat het gevolg zal zijn als men de boodschap geeft dat het Nederlands maar een fait-divers is naast zoveel andere talen en ze maar gerust hun moedertaal kunnen spreken aan het loket. Dat is een open vraag.

Vice-gouverneur Jozef Ostyn dankt iedereen allereerst voor de vele vriendelijke woorden aan zijn adres en aan dat van zijn dienst. Wat de vragen van onder anderen de heer Stijn Bex en de heer Jan Laeremans betreft over de personeelsbezetting van zijn dienst, kan hij kort zijn. Het personeelsbeleid van federale diensten is gedurende de laatste decennia sterk geëvolueerd. Veel van zijn medewerkers verrichten taken waarvoor ze in feite niet zijn aangeworven. Doordat ze heel multifunctioneel zijn, kan de dienst het al met al bolwerken, maar op het moment dat er veel uitval zou zijn, bijvoorbeeld door ziekte, zou er zich wel degelijk een probleem stellen. Alle opeenvolgende ministers van Buitenlandse Zaken hebben altijd aandacht voor die situatie gehad, en gelukkig kan de vice-gouverneur ook goed

samenwerken met andere diensten die onder Binnenlandse Zaken ressorteren, waardoor ze elkaar wederzijds kunnen ondersteunen.

Wat de samenwerking en het contact met de gemeenten en OCMW's betreft, is er duidelijk een verbetering merkbaar. De vice-gouverneur benadrukt dat zijn diensten altijd al vriendelijk en beleefd geweest zijn in hun contact met de lokale besturen. Wel is er bij verschillende – maar helaas niet bij alle – lokale administraties tegenwoordig meer openheid en bereidheid tot dialoog. Zij laten de informatie zo goed mogelijk doorstromen. De heer Matthias Vanden Borre vroeg welke gemeenten goed bezig waren en welke minder, maar zo'n rangschikking wenst de vice-gouverneur niet te geven. Hij houdt het erop dat 'sommige' lokale besturen bijzonder professioneel werken.

Volgens de vice-gouverneur zou de communicatie aanzienlijk verbeteren als de 19 gemeenten hun beslissingen op een uniforme manier zouden nemen en proactief doorgeven. Het zou een grote vooruitgang zijn als bijvoorbeeld de gewestelijke voogdijoverheid of Brulocalis (de vroegere Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) ervoor zou zorgen dat er op een meer uniforme manier kan worden gewerkt en gecommuniceerd.

Sommige OCMW's maken hun beslissingen niet over. Het feit dat minister Bernard Clerfayt daarvan niet op de hoogte is, hoeft niet te verbazen: de heer Bernard Clerfayt is tot nader order enkel bevoegd voor de gemeenten, niet voor de OCMW's. Met 'ministers' bedoelt de vice-gouverneur in dit verband uiteraard de collegeleden die binnen de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) bevoegd zijn voor het toezicht op de OCMW's. Hij wijst erop dat Vlaams minister Benjamin Dalle niet een van zijn – vele – voogdijministers is, waardoor de vraag van de heer Mathias Vanden Borre niet helemaal accuraat is. Voor het overige is er wel degelijk op regelmatige basis overleg met de bevoegde federale en gewestelijke ministers. Ook hebben tijdens de vorige regeerperiode beide ministers, die bevoegd zijn voor het toezicht op de OCMW's, er op vraag van de vice-gouverneur bij bepaalde OCMW-besturen op aangedrongen om hun beslissingen door te sturen, vaak met resultaat.

In lang vervlogen tijden leidde de publicatie van het jaarverslag tot verhitte debatten, in die mate dat sommigen het jaarverslag als een staatsgeheim beschouwden dat niet verspreid mocht worden. Die tijden zijn voorbij. Aan het eind van de vorige regeerperiode werd de vice-gouverneur bijvoorbeeld gehoord in de Commissie voor Binnenlandse Zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers over een wetsvoorstel dat zijn bevoegdheid betrof.

Sommigen vragen zich af of er nu echt geen tweetaligen op de arbeidsmarkt kunnen worden gevonden en hoe dat verholpen kan worden. De vice-gouverneur verwijst onder meer naar de Taalbarometer, waaruit blijkt dat er procentueel steeds minder Brusselaars Nederlandskundig zijn. Die situatie mag men betreuren, maar men moet de feiten onder ogen durven te zien. Als mogelijke oplossingen wordt er verwezen naar opleidingen op de werkvloer ('*on the job*') en naar het werk van het Huis van het Nederlands, dat zeer belangrijk en verdienstelijk is, maar dat neemt niet weg dat het gevallen zijn van reageren na de feiten. 'Na de feiten' betekent niet zozeer 'na de aanwerving', als wel 'na het onderwijs'. Leg maar eens aan een buitenlander uit dat Brusselaars 10 jaar lang Nederlandse les in het dagonderwijs krijgen en daarna nog geen Nederlands spreken. Dat is zeer erg. De vice-gouverneur wil geen steen werpen naar het onderwijzend personeel, wiens taak niet altijd benijdenswaardig is, maar de sleutel tot meer

tweetaligheid ligt wel degelijk in het onderwijs. Hoe zorgen we ervoor dat het onderwijs echte tweetaligen aflevert?

Het verheugt de vice-gouverneur dat mevrouw Khadija Zamouri verwees naar een voorstel dat oorspronkelijk uit de koker van oud-parlementslid Jean-Luc Vanraes komt. Daarin worden leerlingen aan het eind van hun middelbareschooltijd de kans geboden – liever dan te spreken over een verplichting – om een taalexamen bij Selor af te leggen. Dat is een excellent idee, maar het vereist wel dat diverse overheden coherent samenwerken. De gemeenschappen zijn bevoegd voor Onderwijs, terwijl Selor een federale administratie is. De wonderoplossing bestaat niet, maar volgens de vice-gouverneur zou het alvast een grote stap vooruit zijn.

Wat de vragen over meertaligheid betreft, is het essentieel om een onderscheid te maken tussen taalwetgeving en taalgebruik. De Grondwet is bijzonder duidelijk: het gebruik der talen onder burgers is vrij. Voor de overheid geldt dat niet: zij is gebonden aan de taalwetgeving. Wil dat zeggen dat er geen enkele andere taal mogelijk is in contacten met de burger? Destijds was de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) zeer terughoudend op dat vlak, tegenwoordig stelt ze zich iets soepeler op. Nu is het bijvoorbeeld perfect denkbaar om een brochure voor nieuwkomers in het Engels uit te brengen, maar wettelijke overheidsdocumenten kunnen nog steeds alleen in het Nederlands of Frans worden opgesteld. Volgens de vice-gouverneur hoort dat ook zo te blijven.

Mevrouw Annabel Tavernier vroeg welke garanties de vice-gouverneur heeft dat gemeenten en OCMW's hem correcte gegevens bezorgen. Hij gaat ervan uit dat overheden hem geen valse documenten bezorgen en dat de meeste ambtenaren van lokale besturen hun werk naar eer en geweten verrichten. Wel is het zo dat de gegevens niet altijd volledig zijn. Dan neemt zijn dienst contact op met de lokale besturen om bepaalde zaken uit te klaren. Het omgekeerde gebeurt overigens ook: soms nemen lokale besturen zelf contact op met vragen over de schorsing van een benoeming waarvan zij dachten dat die in orde zou zijn. Uiteraard geeft de vice-gouverneur dan uitleg. Hij ziet zijn functie ruimer dan louter het ontvangen van beslissingen en het opsturen van schorsingsbesluiten. Samenwerking is verkieslijk als het enigszins kan.

Onder anderen mevrouw Annabel Tavernier en de heer Mathias Vanden Borre vroegen wat de impact is van een schorsing als een benoeming niet wordt vernietigd. De heer Dominiek Lootens-Stael merkte op dat er al decennia niets gebeurt met de Taalrapporten en de opmerkingen. De problemen slepen inderdaad al langer aan, maar het is onjuist om te beweren dat er heelermaal niets gebeurt. Wijlen minister Jos Chabert introduceerde destijds de taalcheques en andere manieren om taalopleidingen te subsidiëren. Het klopt niet dat ministers nooit reageren op de Jaarverslagen van de vice-gouverneur of dat ze nooit met hem overleggen over oplossingen. Er zijn daadwerkelijk vernietigingsbesluiten ondertekend door ministers. Let wel: binnen de GGC moeten 2 ministers hun handtekening zetten onder een vernietigingsbeslissing.

Men vroeg de vice-gouverneur of het niet ontmoedigend of zelfs frustrerend is dat er geen benoemingen vernietigd worden. Een schorsing, ook al leidt die hoogst zelden tot een vernietiging, heeft wel degelijk impact. Ook al blijven de meeste geschorste beslissingen zonder verder gevolg, ze hebben een belangrijke signaalfunctie. Het zou verbazen om te horen hoeveel Franstalige burgemeesters en fractievoorzitters het werk van de vice-gouverneur 'zeer waardevol' noemen.

Dat er helemaal nooit benoemingen vernietigd zijn, zoals mevrouw Annabel Tavernier beweerde, klopt overigens niet, al dateren die vernietigingen van lang geleden. Bovendien schorst de vice-gouverneur beslissingen enkel op een gemotiveerde wijze, met wettige redenen omkleed. In het verleden is bijvoorbeeld het Vlaams Komitee voor Brussel (VKB) al naar de Raad van State gestapt om aan te vechten dat een door de vice-gouverneur geschorste benoeming niet vernietigd werd, maar in dat soort gevallen was het OCMW of de gemeente in kwestie meestal zo ‘slim’ om de onwettige beslissing plots in te trekken en te vervangen door een nieuwe beslissing, waardoor de zaak verviel. In een aantal gevallen heeft de Raad van State zich daadwerkelijk uitgesproken, wat leidde tot een vernietiging van de benoeming. De laatste keer was bij het OCMW van Schaarbeek. Het zijn interessante voorbeelden omdat ze zijn uitgesproken door de 8^e Kamer van de Raad van State. Zoals bekend, is dat een eentalig Franse kamer die steeds de redenering van de vice-gouverneur over de hele lijn volgt. Het gebeurt dus, zij het heel sporadisch.

Wat kan daaraan worden gedaan? Er zijn al diverse voorstellen op dat vlak geformuleerd, waaronder de suggestie om de vice-gouverneur ook de vernietigingsbevoegdheid te geven. Het laatste voorstel daaromtrent dateert van een kamerlid, toen de vice-gouverneur ook gehoord werd door de Kamercommissie. Ten eerste bestaat er niet één mirakeloplossing. De bestuurstaalwetgeving is een ingewikkelde zaak, die in zijn totaliteit en op een evenwichtige manier bekeken moet worden. Ten tweede is de uiteindelijke bedoeling van de bestuurstaalwetgeving niet om zoveel mogelijk beslissingen te vernietigen, wel om uiteindelijk tot een tweetalige dienstverlening in Brussel te komen. Uiteraard is het belangrijk om een efficiënt mechanisme te hebben om dat af te dwingen. Het volstaat niet om onwettige beslissingen te bestraffen, het is ook belangrijk om ervoor te zorgen dat de diensten bemand worden door tweetaligen.

De kern van de oplossing ligt bij het onderwijs. Verschillende sprekers verwezen naar de 4^e Taalbarometer. Mevrouw Els Rochette bijvoorbeeld deed dat om erop te wijzen dat het gebruik van het Nederlands in Brussel toeneemt. Mevrouw Bianca Debaets wees ook op minder positieve aspecten. Dit is de 4^e Taalbarometer, de eerste dateert van 2001. Toen was 33,3% van de Brusselaars Nederlandskundig. Ondertussen is dat aantal gezakt tot 16%, wat neerkomt op meer dan een halvering. Mevrouw Bianca Debaets verwees ook naar de negatieve perceptie van het Nederlands: het is ‘van moeten’. Daarom is het zo belangrijk om het idee dat mevrouw Khadija Zamouri aanhaalde – leerlingen krijgen op het einde van hun opleiding de mogelijkheid aangeboden om deel te nemen aan een taalexamen bij Selor – op een positieve manier aan te brengen.

Het personeel bij Selor doet hard zijn best. Volgens de vice-gouverneur moet de taalattest van Selor blijven bestaan, maar dat belet niet dat we moeten zinnen op andere manieren om mensen talen te laten leren en hun taalkennis te laten bijspijkeren. Dat kan via taalopleidingen en andere.

Mevrouw Hannelore Goeman stelde als enige voor om te evolueren naar tweetaligheid van de dienst in plaats van individuele tweetaligheid. Die beslissing ligt niet bij de vice-gouverneur, maar bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Gelet op het nauwe contact en de aard van de werking van de lokale diensten blijft individuele tweetaligheid volgens de vice-gouverneur toch wel een belangrijk principe. Ook bij gewestelijke diensten leert de ervaring trouwens dat het positieve stimulansbeleid van de opeenvolgende Brusselse regeringen vruchten afwerpt. Door te belonen met een taalpremie beweeg je gewestelijke ambtenaren die wettelijk gezien

niet individueel tweetalig hoeven te zijn, toch tot tweetaligheid. Dat bewijst dat er wel degelijk aan de situatie kan worden gewerkt.

De vice-gouverneur is bevoegd voor klachten bij alle overheidsdiensten die tweetalig moeten zijn. De meeste van die klachten handelen niet over lokale besturen. Sommigen, zoals de heer Dominiek Lootens-Stael en mevrouw Bianca Debaets, vroegen of er schroom was om een klacht in te dienen, omdat dat misschien de carrière van de klager kan belemmeren. Hier moeten 2 zaken duidelijk uit elkaar worden gehouden. Een burger die een klacht indient omdat hij als ‘klant’ van de overheid niet correct in zijn taal te woord wordt gestaan, kan hoogstens bang zijn dat hij daardoor met een scheef oog wordt bekeken, maar hij lijdt geen schade in zijn carrière. Anders ligt het voor ambtenaren die een klacht indienen omdat ze naast een functie hebben gegrepen hoewel ze tweetalig zijn, terwijl iemand anders die niet tweetalig is, de functie wel heeft gekregen. Veel burgers willen, of het nu om een reispas of een vergunning gaat, zo snel en efficiënt mogelijk bediend worden aan het gemeentelijk loket. Als dan blijkt dat het document in de verkeerde taal is afgeleverd, zien de meesten ervan af om een hele procedure aanhangig te maken: dat kost te veel moeite. Een significant deel van de ontvangen klachten heeft dan ook te maken met zaken die monetaire repercussies hebben: bij parkeer- of GAS-boetes vinden burgers het vaker de moeite waard om te reageren.

De vice-gouverneur wenst te benadrukken dat hij positieve antwoorden en een goede medewerking krijgt van vele diensten, al zijn er nog altijd diensten die de klachten gewoonweg negeren en zelfs niet antwoorden.

Bij sommige gewestelijke diensten is er een structureel probleem, in zoverre dat iedereen, ook burgers die in het Nederlandse taalgebied wonen, in het Frans worden aangeschreven. Dat is manifest onwettig.

Wat de vragen over het VCT betreft, is het antwoord volmondig ‘ja’: uiteraard heeft de vice-gouverneur contact met het VCT. Als mensen een ontvankelijke klacht indienen, verwijst de vice-gouverneur hen meestal meteen door naar het VCT, die dwingender kan optreden dan de vice-gouverneur zelf. Veel klagers dienen overigens op beide plaatsen tegelijk hun klacht in.

De Vlaamse overheid voert een bekendmakingscampagne over het Steunpunt Taalwetwijzer, een dienst die zowel naar het VCT als naar de diensten van de vice-gouverneur doorverwijst.

De heer Karl Vanlouwe stelde een zeer specifieke vraag over de rechtsgeldigheid van beslissingen als die getekend zijn door een op onwettige wijze benoemde ambtenaar. Die zaak is niet zo evident en is voer voor juristen. De vice-gouverneur, zelf geen jurist, betwijfelt of dat op zich een grond zou zijn voor een gebrek aan rechtsgeldigheid. Wel is het zo dat een onwettige benoeming onwettig blijft, ook vele jaren later. Ter illustratie verwees hij naar een arrest van de Raad van State uit 2018 over een benoeming uit 2014. De vice-gouverneur legde in zijn uiteenzetting de nadruk op de zorgwekkende trend van de leidinggevende functies die niet langer paritair worden ingevuld.

Het is bedroevend dat tegenwoordig sommige secretarissen of HR-directeuren niet tweetalig zijn, al gelden voor hen de allerstrengste taalvereisten. Zoiets heeft negatieve effecten.

Met betrekking tot de moeilijkheid om tweetaligen aan te werven, wees mevrouw Els Rochette op het verschil in verloning tussen OCMW-personeel in Brussel en in Vlaanderen. De vice-gouverneur beschikt niet over gegevens en kent ook de motivatie van sollicitanten

niet, maar vast staat dat er vroeger een oververtegenwoordiging van – overigens perfect tweetalige – Vlamingen was in topfuncties bij lokale besturen, zoals secretarissen. Tegenwoordig worden er veel minder Nederlandstaligen voor die functies aangetrokken.

Inzake de complexe situatie door de toegenomen internationalisering wezen sommigen erop dat met name de ‘nieuwe Belgen’ veelal inspanningen doen om goed tweetalig te zijn en dat het probleem zich vooral situeert bij de autochtone Belgen. Het hoeft evenwel niet te verbazen dat er geen bestanden worden bijgehouden met de herkomst van de geschorsten. De vice-gouverneur kan dus op deze kwestie niet antwoorden.

De heer Arnaud Verstraete vroeg wat er gebeurde met klachten die niet binnen de bevoegdheid van de vice-gouverneur vallen. Normaal gezien vallen alle klachten binnen zijn bevoegdheid, behalve als ze zich buiten het Brusselse grondgebied situeren of als het om privédiensten gaat. Klachten over de taal in de Brico vallen niet onder de bevoegdheid van de vice-gouverneur, al zal hij steeds proberen elke burger zoveel mogelijk te helpen.

Concluderend moet er allereerst een globale aanpak komen waarbij alle overheden, van de federale staat over de gemeenschappen tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de lokale besturen, allemaal hun rol opnemen. Daarbij springt het cruciale belang van het onderwijs in het oog. Het is een complexe materie, die een langetermijnaanpak vergt. Een versterking van het onderwijs is ongetwijfeld een belangrijk deel van de oplossing, niet alleen voor meer tweetaligheid, maar ongetwijfeld ook voor veel van de andere uitdagingen waarmee Brussel kampt.

De sprekers danken de vice-gouverneur voor zijn duidelijke antwoorden. Sommige parlementsleden hebben enkele bijkomende vragen en bemerkingen.

De heer Mathias Vanden Borre (N-VA) pleit ervoor dat de Commissie, zoals ze vandaag is samengekomen, verder werkt blijft maken van deze problematiek. De Commissie moet samen met de Brusselse Regering en het College stappen ondernemen die de goede richting uitgaan. Over wat deze stappen zijn, moet nog verder worden gedebatteerd. Misschien is het interessant om collegelid Sven Gatz en de Vlaamse minister bevoegd voor Brussel, de heer Benjamin Dalle, uit te nodigen om dit debat verder te zetten.

De belangrijkste conclusie van deze vergadering is dat het werk allesbehalve gedaan is. Integendeel, voor de spreker begint het nu pas. Het is de bedoeling om op korte, middellange of lange termijn tot oplossingen te komen.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld) vindt het positief dat de vice-gouverneur en zijn diensten werk blijven maken van de naleving van de taalwetten. Het stemt de Open Vld gunstig dat ze vice-gouverneur positieve vibes ontvangt van de gemeenten. Ze hebben er alle vertrouwen in dat het werk op de juiste manier verder gezet zal worden.

Volgens **mevrouw Els Rochette (one.brussels- sp.a)** is er genoeg informatie verstrekt om verder te werken en na te gaan waarom het zo moeilijk is om tweetalige personeelsleden te vinden in Brussel.

Net zoals andere collega's hoopt **de heer Dominiék Lootens-Stael (Vlaams Belang)** dat deze hoorzitting een aanzet was om tot de oplossing van het probleem te komen, maar dat zal niet zo evident zijn. Er zal eensgezindheid over alle Vlaamse partijen heen moeten zijn om dit

probleem daadwerkelijk op te lossen. Er zal ook politiek moed voor nodig zijn. Vooral bij die partijen die aan de macht deelnemen en die vanuit de macht de mogelijkheid hebben de oplossing aan te reiken die nodig is. Deze macht is er nu, maar was er 20 jaar geleden al.

Het Vlaams Belang zal vanuit de oppositie blijven toezien op de naleving van de taalwetgeving. Er zal eveneens een voorstel tot resolutie worden ingediend die misschien geïntegreerd kan worden in de resolutie van de N-VA.

Ten slotte verwijst de vice-gouverneur naar de problematiek in de openbare ziekenhuizen en rusthuizen. Aangezien er hiervoor meerdere ministers bevoegd zijn, vergt deze problematiek een gemeenschappelijke aanpak.

De verslaggevers,
Els ROCHETTE
Annabel TAVERNIER

De voorzitter,
Fouad Ahidar